

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 1. oktober 2014

Sag 322/2012

(1. afdeling)

Ligebehandlingsnævnets sekretariat som mandatar for

A

B

C

D

E

F

(kammeradvokaten ved advokat Niels Banke)

mod

Scandinavian Airlines System-Denmark-Norway-Sweden (SAS-Konsortiet)

SAS Danmark A/S

SAS Norge AS

SAS Sverige AB

(advokat Christian Kjær Clasen for alle)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 4. april 2011 og af Østre Landsrets 13. afdeling den 13. juni 2012.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Jytte Scharling, Marianne Højgaard Pedersen, Vibeke Rønne og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Ligebehandlingsnævnets sekretariat som mandatar for A, B, C, D, E og F (herefter betegnet piloterne) har påstået byrettens dom stadfæstet for så vidt angår E, dvs. en godtgørelse svarende til 9 måneders løn, og har for de øvrige nedlagt påstand om en godtgørelse svarende til 12 måneders løn:

A:	1.392.888 kr.
B:	1.417.730 kr.
C:	1.120.603 kr.
D:	1.125.791 kr.
F:	1.417.730 kr.

Alle beløb med tillæg af nærmere angivne procesrenter.

Scandinavian Airlines System-Denmark-Norway-Sweden (SAS-Konsortiet), SAS Danmark A/S, SAS Norge AS og SAS Sverige AB (herefter samlet betegnet SAS) har påstået stadfæstelse af landsrettens dom, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb end påstået.

Anbringender

Piloterne har begrundet forhøjelsen af deres påstand med henvisning til Højesterets dom af 13. juni 2013 (UfR 2013, s. 2575).

SAS har for Højesteret anerkendt, at F og B, der på opsigelsestidspunktet var på nedsat tid, har ret til en godtgørelse svarende til de øvrige piloter.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår størrelsen af den godtgørelse, der efter forskelsbehandlingslovens § 7 skal tilkendes seks piloter, som i september 2008 blev afskediget i forbindelse med generelle nedskæringer i SAS som følge af arbejdsmangel. Der er enighed om, at afskedigelserne skete i strid med forskelsbehandlingslovens § 2, stk. 1, om forbud mod forskelsbehandling på grund af alder.

Afskedigelsesrunden omfattede i alt 54 piloter. Udvælgelsen af de pågældende var sket efter forhandling mellem SAS og Dansk Pilotforening og de tilsvarende fagforeninger i Norge og Sverige. Udvælgelseskriteriet blev, at de piloter, der var pensionsberettigede, skulle afskediges før øvrige piloter. Piloterne var alle mellem 60 og 65 år, og piloterne omfattet af denne sag havde ved opsigelserne mellem 18 og 35 års anciennitet i SAS. Efter overenskomsten havde de ret til pension fra det fyldte 60. år. De havde pligtig afgangsalder, når de fyldte 65 år. Indtil 2005 var den pligtige afgangsalder 60 år.

Som anført af landsretten skal der efter forarbejderne til forskelsbehandlingslovens § 7 lægges vægt på grovheden af overtrædelsen, og i den forbindelse skal der først og fremmest tages hensyn til baggrunden for overtrædelsen og den krænkelse, der er påført den pågældende person, jf. herved bl.a. Højesterets dom af 2. november 2010 (UfR 2011, s. 471).

Ved Højesterets dom af 13. juni 2013 (UfR 2013, s. 2575) blev der tilkendt en godtgørelse til en ansat, der blev bortvist alene som følge af, at hun led af ADHD. Højesteret udtalte i den forbindelse, at der ved fastsættelsen af godtgørelsen burde tages udgangspunkt i de retningslinjer, der har udviklet sig i praksis ved afskedigelse i strid med ligebehandlingslovens § 9, og at der ikke i den pågældende sag var grundlag for at fravige dette udgangspunkt i op- eller nedadgående retning. Godtgørelsen blev derfor – uanset at der var tale om en tidsbegrænset ansættelse – fastsat til 84.000 kr. svarende til 6 måneders løn.

I denne sag ville retningslinjerne for afskedigelser i strid med ligebehandlingsloven medføre en højere godtgørelse end de nævnte 6 måneders løn på grund af piloternes høje anciennitet, men Højesteret finder, at der er grundlag for at fravige udgangspunktet i nedadgående retning.

Ved vurderingen af grovheden af overtrædelsen af loven tiltræder Højesteret, at det må indgå som formildende omstændighed, at det var nødvendigt at foretage afskedigelser som følge af arbejdsmangel. Der var således tale om afskedigelser som led i en nedskæringsrunde.

Højesteret tiltræder endvidere, at det er en formildende omstændighed, at udvælgelseskriteriet for afskedigelserne var blevet fastlagt under en forhandling mellem SAS og pilotforeningerne, som blev udmøntet i en kollektiv aftale mellem parterne. Såvel arbejdsgiver som fagforeningerne mente, at kriteriet var den mest skånsomme måde at foretage personalereduktionerne på.

Kriteriet var knyttet til, at de pågældende havde krav på pension fra arbejdsgiveren. SAS og pilotforeningerne ønskede således at tage sociale hensyn til yngre piloter, som havde stiftet familie mv., frem for ældre piloter, der forsørgelsesmæssigt var sikret gennem deres pension. Piloterne havde på afskedigelsestidspunktet en pligtig afgangsalder på 65 år, og de måtte forventes at have opsparet og optjent pension, da de indtil 2005 havde haft en pligtig afgangsalder på 60 år.

Højesteret finder på denne baggrund, at der foreligger en række formildende omstændigheder, som der bør tages hensyn til ved bedømmelsen af grovheden af lovovertrædelsen, herunder baggrunden for den. Ved bedømmelsen af den krænkelse, som er påført den enkelte, bør der navnlig tages hensyn til, at udvælgelseskriteriet var tænkt som objektivt begrundet i sociale hensyn.

Tre dommere – Lene Pagter Kristensen, Marianne Højgaard Pedersen og Vibeke Rønne – udtaler herefter:

Under disse særlige omstændigheder finder vi, at godtgørelserne bør fastsættes til 4 måneders løn.

Dommerne Jytte Scharling og Jens Kruse Mikkelsen udtaler:

Uanset de anførte formildende omstændigheder finder vi ikke grundlag for at fastsætte godtgørelserne til lavere beløb end svarende til 6 måneders løn.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Sagsomkostningerne er fastsat til delvis dækning af advokatudgift for alle tre instanser med 500.000 kr. og af retsafgift for byret og Højesteret med 10.000 kr., i alt 510.000 kr.

Thi kendes for ret:

Scandinavian Airlines System-Denmark-Norway-Sweden (SAS-Konsortiet), SAS Danmark A/S, SAS Norge AS og SAS Sverige AB skal solidarisk og med procesrente fra den 15. januar 2009 betale til:

A	464.296 kr.
B	472.577 kr.
C	373.534 kr.
D	375.264 kr.
E	360.026 kr.
F	472.577 kr.

I delvise sagsomkostninger for byret, landsret og Højesteret skal Scandinavian Airlines System-Denmark- Norway-Sweden, SAS Danmark A/S, SAS Norge AS og SAS Sverige AB solidarisk i alt betale 510.000 kr. til Ligebehandlingsnævnets sekretariat som mandatar for A, B, C, D, E og F.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse.

Sagsomkostningsbeløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.